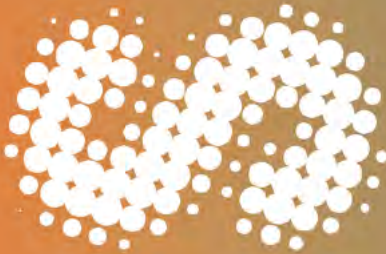

Programma februari | maart | 2015

studiumgeneralestudiumgeneralestudiumgenerale

Universiteit
Leiden

Bureau

Studium Generale Universiteit Leiden
Postbus 9500, 2300 RA Leiden
071 527 7295/7296/7283/1964
www.studiumgenerale.leidenuniv.nl
studiumgenerale@sea.leidenuniv.nl

Medewerkers

Tilman Grünewald
t.a.grunewald@sea.leidenuniv.nl
Yvonne Leunissen
y.leunissen@sea.leidenuniv.nl
Anne Seghers
j.u.m.seghers@sea.leidenuniv.nl
Pink Meltzer
studiumgenerale@sea.leidenuniv.nl

Toegang

Tenzij anders staat aangegeven, zijn de activiteiten van Studium Generale Universiteit Leiden gratis toegankelijk en hoeft u zich hier niet voor aan te melden.

Commissie

De Commissie Studium Generale vormt de denktank van Studium Generale en wordt voorgezeten door Rector Magnificus en Voorzitter College van Bestuur prof.mr. Carel Stolker. Een lijst van alle commissieleden vindt u op de website van Studium Generale.

Op de hoogte blijven

www.studiumgenerale.leidenuniv.nl
www.facebook.com/studium.generale.universiteit.leiden
www.twitter.com/sgleiden

Studium Generale organiseert brede, academische activiteiten, zoals lezingen, symposia, filmvertoningen en debatten. Het programma van Studium Generale is bedoeld voor studenten, medewerkers en alle andere geïnteresseerden. Studium Generale wil een grotere belangstelling voor de wetenschappen wekken, meer inzicht geven in de samenhang tussen verschillende wetenschappen, bijdragen aan de culturele en maatschappelijke ontplooiing en een beter begrip laten ontstaan van de relatie tussen wetenschap en samenleving.

Voorwoord

Beste lezer,

Het is januari 2015 en dat betekent dat we over enige tijd weer van start gaan met ons nieuwe programma. Wat weet u eigenlijk over tijd? Onze levens worden erdoor bepaald en gevormd, maar hebben we weleens tijd om ons af te vragen waar onze ideeën over tijd vandaan komen? Donna Carroll spreekt hierover op 2 maart.

Heel speciaal is dat we op 19 maart Michael Shermer mogen ontvangen. Hij komt spreken over zijn nieuwste boek *The Moral Arc. How Science and Reason Lead Humanity Toward Truth, Justice, and Freedom*. Dit zal gebeuren in de mooie entourage van het Groot Auditorium.

Vanaf 6 februari is de tentoonstelling *Foodtopia* in Museum Boerhaave te zien. In de bijbehorende lezingenreeks, die start op 11 februari, belichten experts verschillende aspecten van het thema voedselvernieuwingen in verleden, heden en toekomst.

Verder staat u een lezingenreeks onder de noemer *Mijn andere 'ik'* te wachten. Met een typisch eigentijdse blik gaan de sprekers spelen met variabelen en met de kaders van onze zelfbeleving en wereldbeelden.

Ten slotte: Studium Generale gaat naar Den Haag. We starten daar in februari met de maandelijkse lezingen: *Global Challenges. A series of lectures on world politics*. Het spits zal op 4 februari worden afgebeten door prof.dr.mr. Maurits Berger die zal spreken over *the West and the Islamic State*.

We hopen u weer te mogen verwelkomen dit jaar, zowel in Leiden als in Den Haag, als u tijd heeft.

Het Bureau Studium Generale,
Anne Seghers
Pink Meltzer
Tilman Grünewald
Yvonne Leunissen

Inhoud

6	Mijn andere 'ik'	8
		8
		8
		9
		10
		10
		11

12	Global Challenges	13
		13

16	Voedselvernieuwingen Toen, nu en morgen	16
-----------	--	-----------

18	Foodtopia	20
		20
		20
		21
		21
		22

23	Hutspot SG	25
		26

Het reële en het virtuele zelf	DI 03 02
Autisme, (virtuele) identiteit, zelf & ander	DI 10 02
Towards Sage or Zombie? <i>Reconsidering Mindfulness and Self-Transformation</i>	TUE 17 02
Het 'Mentale Lichaam' in Tibetaans Boeddhisme	DI 24 02
<i>Tussen twee levens, in dromen, en visualisatie</i>	
Een onbegrensd zelf	DI 03 03
<i>Zelftransformatie & Religieuze ervaring of Zelfverlies & Verwarring?</i>	
Self-Transformation without a Self <i>Indian Buddhist accounts of virtue and vice</i>	TUE 10 03
Het probleem van het bewustzijn in de westerse filosofie	DI 17 03

The West and the Islamic State	WED 04 02
<i>Topic to be announced</i>	WED 04 03

Een alternatieve manier om vlees te maken	WO 11 02
Het voedsellabyrint	WO 18 02
Onze haat-liefdeverhouding met vlees <i>Hoe moet het verder?</i>	WO 25 02
Duurzame voeding	WO 04 03
Eetcultuur en identiteitsconstructie <i>De uitvinding van de Belgische keuken</i>	WO 11 03
Technologie tegen voedselschaarste	WO 18 03

The time of our lives <i>A brief history of the calendar and time keeping</i>	MON 02 03
The Moral Arc <i>How Science Leads Humanity Toward Truth, Justice, and Freedom</i>	THU 19 03

Mijn andere

'ik'

Als we vragen: “wie ben ik”, dan vragen we doorgaans naar een of andere vorm van ‘identiteit’ zoals die ontworpen of geprojecteerd wordt vanuit een zeker ‘zelfbewustzijn’ en wereldbeeld. We staan er echter zelden bij stil dat zelf- en wereldbeeld, fundamenteel, wederzijds geïmpliceerd zijn. Er is uiteraard geen ‘zelf’ zonder ‘ander’ (of ‘wereld’), geen subject zonder object, en geen identiteit zonder verschil. We gaan er dus meestal ook niet van uit dat we

mogelijkheid tot ‘zelftransformatie’ schuift naar het centrum van de aandacht. Deze reeks lezingen gaat, met een typisch eigentijdse, mild ironische blik, spelen met variabelen en met de kaders van onze zelfbeleving en wereldbeelden. We kijken naar de constructie, of misschien zelfs projectie, van ‘zelf’ en ‘ander’ (of ‘wereld’), naar beleving van individualiteit en collectiviteit, beide met het oog op zelftransformatie en het geïmpliceerde

Zelftransformatie in het kader van geest, hersenen en bewustzijn

7

eigenlijk voornamelijk ‘zijn wie we zijn’, naar gelang de context waarin we ons manifesteren en dat ‘wie we zijn’, per situatie, zó dramatisch kan verschillen dat het vaststellen van een nauw omlijnde identiteit wel eens problematisch zou kunnen blijken.

Dit meer situationele en dynamische zelfbegrip heeft verregaande consequenties. Zo herbergt het, bijvoorbeeld, een aanzienlijk groter potentieel en breder palet aan zinsstrategieën in zich. ‘Flux’ en ‘worden’ komen centraal te staan, eerder dan ‘zijn’: niet meer de vraag naar het ‘zelf’ maar die naar de

zelfbegrip, en met beseft van *framing of discourse* en de sociaal-culturele inbedding van dit alles.

Lezingen op
woensdagavonden 3, 10, 17 en 24
februari en 3, 10 en 17 maart
19.30 tot 21.00 uur
Zaal 011, Lipsiusgebouw
Cleveringaplaats 1, Leiden
Toegang gratis.
Geen aanmelding nodig.
Iedereen welkom.
www.studiumgenerale.leidenuniv.nl

03|02 - 17|03 · 2015

DI | 03 | 02

Het reële en het virtuele zelf

**Prof.dr. Bernhard Hommel,
Hoogleraar Algemene Psychologie,
Universiteit Leiden**

We gaan er normaliter vanuit dat we een zelf hebben, dat we iemand zijn. Maar is dat daadwerkelijk zo, en wat betekent dit? Deze lezing legt uit hoe mensen 'een zelf' voor persoonlijke en sociale doeleinde actief construeren en hoe ze zichzelf mentaal representeren. Maar ook wat het betekent wanneer ze zich in een ander persoon of zelfs een kunstmatige agent in een virtuele wereld verplaatsen en hoe dit terugwerkt op het eigen zelf. Sommige implicaties daarvan zijn best verrassend: dat men bijvoorbeeld beter nooit met pensioen kan gaan en dat men zich door meditatie kan verliezen.

DI | 10 | 02

Autisme, (virtuele) identiteit, zelf & ander

Dr. Meredith Plug, Docent Wijsbegeerte, Instituut voor Wijsbegeerte, Universiteit Leiden en Trinity College Dublin

Hoe wordt ons zelfbeeld bepaald, en wat is de rol die anderen daarin spelen? In deze lezing wordt een begin gemaakt met het beantwoorden van deze vraag, door middel van het bespreken van een aantal autobiografische anekdotes en psychologische test resultaten van mensen met Autisme Spectrum

Stoornis. Er zijn aanwijzingen dat mensen met Autisme, een neurologische ontwikkelingsstoornis, vaak een ander zelfbeeld hebben dan neurotypische mensen. Dit is gecombineerd met een andere manier van sociale informatieverwerking. Het geeft een ingang om te speculeren over de relatie tussen ons zelfbeeld, en ons beeld van de ander. Verdere speculatie zal plaatsvinden aan de hand van studies met kinderen met Autisme Spectrum Stoornis in Virtuele Realiteit omgevingen. Er worden steeds meer Virtuele Realiteit spelen ingezet om kinderen met Autisme te leren omgaan met sociale situaties. Hoe succesvol is deze aanpak op dit moment, en kan deze aanpak inzicht verschaffen over wat ons zelfbeeld bepaald?

TUE | 17 | 02

Towards Sage or Zombie?

Reconsidering Mindfulness and Self-Transformation

**Prof.dr. Chris Goto-Jones,
Professor of Comparative Philosophy
& Political Thought, Leiden University**

This lecture considers the contemporary practice of mindfulness meditation as a technology of self-transformation. Mindfulness is often presented as a secular, therapeutic technique that apparently transforms stressed people into calm people, anxious people into confident people, sad people into happy people. Moving beyond this debate

03|02 - 17|03 - 2015

about the efficacy of mindfulness as a psychological device, this lecture asks about the significance of these transformations for society as a whole. What does it mean for society if everyone is suddenly calm, confident, and happy with the status quo? In short: in whose interest is the so-called ‘mindfulness revolution’? Is the apogee

.....
**Is the apogee of mindfulness
meditation a transformation
into the sage or the
zombie ... or both?**
.....

of mindfulness meditation a transformation into the sage or the zombie ... or both? And to what extent does the answer to this question require us to reconsider the meaning and practice of mindfulness itself?

DI | 24 | 02

Het ‘Mentale Lichaam’ in Tibetaans Boeddhisme

*Tussen twee levens, in dromen, en
visualisatie*

**Dr. Henk Blezer, Universitair Docent
Boeddhisme, Universiteit Leiden
en Vrije Universiteit Amsterdam**

Deze enigszins impressionistisch opgezette lezing gaat in op niet-moderne inzichten en praktijken rond mentale of subtiele lichamen, zoals we die veelvuldig tegen kunnen komen in Indo-Tibetaans tantrische tradities, met bijzondere aandacht voor hun vermeende transformerende kracht.

Tantra en Vajrayāna (het *vajra* of ‘diamanten’ voertuig) worden om die reden in Tibet ook wel “het pad van transformatie” genoemd.

We zullen allereerst kijken naar voorstellingen over het ontstaan van een “uit neigingen opgebouwd mentaal lichaam”, na de dood, in zogenaamde tussenstaten, voordat men weer geboren wordt. Maar we bespreken ook parallelle voorstellingen uit Tibetaanse tradities rond slapen, dromen en droomyoga. Ook de algemener bekende oefeningen van externe visualisatie van godheden en van een intern subtiel lichaam worden kort aan de orde gesteld.

We staan in deze lezing echter vooral stil bij de traditionele rol van deze beoefeningen in wat wij thans “zelf-transformatie” plegen te noemen en het in die traditionele contexten geïmpliceerde zelf- en wereldbeeld, en bij hoe deze resoneren met huidige contexten van gebruik.

DI | 03 | 03

Een onbegrensd zelf

*Zelftransformatie & Religieuze ervaring
of Zelfverlies & Verwarring?*

**Dr. Elpne de Boer, Universitair
Docent Psychologie van de Religie,
LUCSoR, Universiteit Leiden**

Meestal ervaren mensen een afgescheiden zelfbewustzijn waarbij er een duidelijk verschil is tussen het eigen lichaam en de rest van de wereld. Maar het komt ook voor dat mensen een 'gedeelde ruimte' ervaren, een ruimte die wordt gekenmerkt door onduidelijke grenzen tussen zelf en ander en waarin tijd en ruimte anders beleefd worden. In deze lezing bespreken we empirisch onderzoek naar bijzondere ervaringen van mensen, namelijk de subjectieve ervaring dat hun 'zelf' zich buiten hun fysieke lichaam bevindt. We zullen zien dat voor sommige mensen deze ervaringen zelftranscendente ervaringen zijn die het individu verbinden met

een transcendente realiteit, met anderen en/of met het innerlijke of 'ware' zelf. Maar wanneer is een dergelijke ervaring eigenlijk zelf-transformerend? Kan er ook sprake zijn van zelfverlies? En wanneer wordt de ervaring zich in een 'gedeelde ruimte' te bevinden religieus of spiritueel genoemd?

TUE | 10 | 03

Self-Transformation without a Self

Indian Buddhist accounts of virtue and vice

**Dr. Stephen Harris, Assistant
Professor Comparative Philosophy,
Institute for Philosophy, Leiden
University**

This talk will examine ancient Indian Buddhist conceptions of psychological perfection as presented in the moral thought of Vasubandhu (5th c. CE) and Asaṅga (5th c. CE). These authors analyze mental experience into lists of unskillful (*akuśala*), skillful (*kuśala*) and neutral factors that bring about suffering, or contribute to its ending. These categorizations act as both a supplement and a challenge to the conceptions of virtue developed in Greek and Christian philosophical traditions. For instance, Buddhist authors emphasize the importance of traditional virtues like generosity and compassion, but set alongside them various types of skillful attention like mindfulness (*smṛti*) and concentration

(*samādhī*). They also mark distinctions between skillful and unskillful kinds of motivational energy, and consider the relation between cognitive error and vice. I'll also briefly explain why Buddhist accounts of psychological transformation do not conflict with their claim that there is no enduring unitary self. Instead, deep acceptance of this fact is seen as an important element in the psychological transformation Buddhist texts portray.

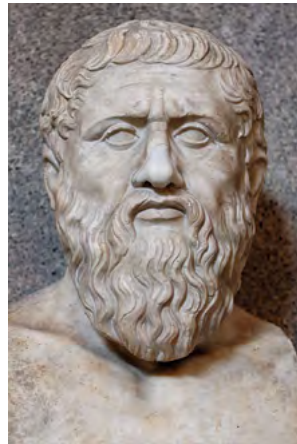
DI | 17 | 03

Het probleem van het bewustzijn in de westerse filosofie

Dr. Rico Sneller, Universitair Docent
Wijsgerige Antropologie en Cultuur-
filosofie, Instituut voor Wijsbegeerte,
Universiteit Leiden

Een oppervlakkige blik op de Westerse filosofie doet vermoeden dat 'bewustzijn' hier neerkomt op *vrijheid* en *rationaliteit*. De sfeer van het gevoelsleven komt pas tot werkelijk 'bewustzijn' naarmate ze is begrepen. Spraakmakende denkers als Plato, Augustinus, Descartes, Kant, Hegel: zij allen lijken een sterke nadruk te leggen op een rationele bewustzijnspositie. Tot op de dag van vandaag kan een zekere mate van dominantie aan die rationele bewustzijnspositie niet worden ontzegd. Toch moet het plaatje enigszins worden genuanceerd. Enerzijds zijn er in diezelfde Westerse denktraditie sterke accenten op niet-rationele benaderings-

wijzen, die wel degelijk meetellen: spiritualiteit of geloof (middeleeuwen), de liefde (idem, Schelling), de libido (Freud, Jung), de wil (Nietzsche, Schopenhauer, Wundt), het volle leven (Nietzsche, Dilthey, Klages), de intuïtie (Bergson), gelatenheid (Eckhart, Heidegger) enz. Anderzijds blijken op de keper beschouwd de exemplarische 'rationalisten' van de Moderniteit (Descartes, Spinoza), juist bij de fundering van hun rationele bewust-

zijnspositie, een beroep te doen op iets wat zich aan rationeel inzicht onttrekt. Alle reden dus om vraagtekens te plaatsen bij de veelgehoorde kritiek op de 'versmalling' van het bewustzijn in de Westerse denktraditie.

The Islamic State, the conflict in Ukraine, migration flows to Europe and the status of women in India. These are all challenging issues in world politics that dominate newspapers. Each issue is complex and wide-ranging. Unfortunately, the context of each situation is overshadowed by all the – sometimes

in the minds of many Muslims and has been given concrete form in a variety of ways, culminating in the establishment of a caliphate by IS. The West has always been anxious about this development, mainly because it underestimated its motivations. In this lecture the basic concepts of an Islamic state is discussed,

The West and the Islamic State

13

superficial – daily updates the media is providing us. What is the larger picture?

In this series of lectures experts will provide a broad perspective and qualified background information on these global challenges. Each first Wednesday of the month a new present-day issue takes centre stage in this series.

In the first lecture, on the 4th of February, Prof. Dr. Maurits Berger, LL.M., will speak about the West and the Islamic State. The notion of an Islamic State is a novelty in Islam, as its concept dates from the 20th century. But in the past decades it has grown as an ideal

its historical manifestations, and the challenges posed by current developments in both Muslim and Western societies.

Wednesday 4th of February

Wednesday 4th of March

Wednesday 1st of April

Wednesday 6th of May

Start: 7.30 pm

Location:

Auditorium Leiden University College,

Anna van Buerenplein 301, The Hague

This series is a co-production between Studium Generale and Leiden University College.

Wednesday 4th of Februari

Agenda

februari	DI	03	19.30	Prof.dr. Bernhard Hommel
	WED	04	19.30	Prof. Dr. Maurits Berger, LL.M
	DI	10	19.30	Dr. Meredith Plug
	WO	11	15.30	Prof.dr. Mark Post
	TUE	17	19.30	Prof.dr. Chris Goto-Jones
	WO	18	15.30	Prof.dr.ir. Jaap Seidell
	DI	24	19.30	Dr. Henk Blezer
	WO	25	15.30	Prof.dr. Cor van der Weele

maart	MON	02	19.30	Dr. Donna Carroll
	DI	03	19.30	Dr. Elpine de Boer
	WO	04	15.30	Prof. dr. L. Reijnders
	WED	04	19.30	<i>to be announced</i>
	TUE	10	19.30	Dr. Stephen Harris
	WO	11	15.30	Prof.dr. Peter Scholliers
	DI	17	19.30	Dr. Rico Sneller
	WO	18	15.30	Prof.dr.ir. Remko Boom
	THU	19	19.30	Dr. Michael Shermer

Het reële en het virtuele zelf	8
The West and the Islamic State	13
Autisme, (virtuele) identiteit, zelf & ander	8
Een alternatieve manier om vlees te maken	20
Towards Sage or Zombie? <i>Reconsidering Mindfulness and Self-Transformation</i>	8
Het voedsellabyrint	20
Het 'Mentale Lichaam' in Tibetaans Boeddhisme <i>Tussen twee levens, in dromen, en visualisatie</i>	9
Onze haat-liefdeverhouding met vlees <i>Hoe moet het verder?</i>	20

The time of our lives <i>A brief history of the calendar and time keeping</i>	25
Een onbegrensd zelf <i>Zelftransformatie & Religieuze ervaring of Zelfverlies & Verwarring?</i>	10
Duurzame voeding	21
<i>(GlobalChallenges)</i>	13
Self-Transformation without a Self <i>Indian Buddhist accounts of virtue and vice</i>	10
Eetcultuur en identiteitsconstructie <i>De uitvinding van de Belgische keuken</i>	21
Het probleem van het bewustzijn in de westerse filosofie	11
Technologie tegen voedselschaarste	22
The Moral Arc <i>How Science Leads Humanity Toward Truth, Justice, and Freedom</i>	26

Voedselvernieuwingen

Toen, nu en morgen

16

Tentoonstelling FOODTOPIA laat u een eeuw voedselinnovaties in Nederland zien. Stuk voor stuk hadden deze innovaties de ambitie de wereldvoedselproblematiek op te lossen. Hier laten we u alvast kennis maken met drie thema's uit de tentoonstelling.

Mutatietheorie van Hugo de Vries
Rond 1900 fungeerde de mutatietheorie van Hugo de Vries als basis voor de utopische hoop op beheersbare evolutie en voldoende eten voor een groeiende wereldbevolking. Deze Nederlandse plantkundige herontdekte de wetten van Mendel over erfelijkheid. De door hem gekweekte maiskolven illustreren die wetten. De Vries onderzocht ook bij de teunisbloem het ontstaan van nieuwe soorten en kwam zo tot zijn beroemde 'mutatietheorie'. Hij dacht dat nieuwe soorten met sprongen ontstonden in plaats van door langzame veranderingen zoals Darwin stelde in zijn evolutietheorie. Hij werd er wereldberoemd mee. Ondanks het

toenemende aantal kanttekeningen die door andere wetenschappers bij zijn theorie werden geplaatst bleef deze lange tijd erg populair bij het gewone publiek. Kranten schreven over zijn mutatieleer als basis voor utopistische hoop over kunstmatig gemaakte nieuwe planten en dieren. De theorie beloofde een betere wereld waarin de mens de ultieme controle zou krijgen op de evolutie en er genoeg eten was voor de steeds maar uitdijende wereldbevolking.

Margarine als alternatief voor roomboter

Margarine diende als goedkoop alternatief voor het luxeproduct roomboter, maar het lukte in eerste instantie niet om margarine met de juiste botersmaak te produceren. Jarenlang voegden fabrikanten smaakstoffen toe aan hun margarine, maar pas met behulp van een chemisch proces, de gaschromatografie, kwamen onderzoekers bij Unilever in de jaren vijftig meer

in de buurt van de botersmaak. Door deze GLC (Gas Liquid Chromatography) konden de aromacomponenten in boters gescheiden worden. De bestanddelen die verantwoordelijk waren voor het boteraroma bleken de delta-lactonen, een groep in vet oplosbare verbindingen. Met octrooien op de zelf gefabriceerde delta-lactonen had Unilever de smaakmaker voor margarine in handen.

De eerste kweekburger 's Werelds eerste kweekburger is onlangs in de collectie van Museum Boerhaave opgenomen. Kweekvlees is een aantrekkelijk alternatief voor de huidige vleesproductie. Op 5 augustus 2013 proefde Mark Post, hoogleraar aan de Universiteit van Maastricht (en tevens spreker in de lezingenreeks *Foodtopia*), voor het eerst een door zijn team van biotechnologen gekweekte hamburger. Ten overstaan van de verzamelde wereldpers werd deze doorbraak in de voedingstechnologie in Londen gepresenteerd. Kweekburgers worden nog steeds gemaakt van koeien. Het grote verschil met de gewone hamburger zit hem in de manier waarop. Bij de kweekburger wordt een klein stukje van slechts een paar gram spierweefsel van een koe afgenomen. Deze spiercellen worden

vervolgens in een petrischaal in het laboratorium gevoed en opgekweekt. Het resultaat is dat uit die paar gram tot wel 20.000 ton spieren gekweekt kan worden. Spierweefsel is de basis voor het vlees dat wij eten. De kweekburger smaakt dan ook hetzelfde als een normale hamburger. Deze kweektechniek heeft potentieel enorme impact op de toekomst van ons voedsel. Allereerst is daar het welzijn van dieren: er zijn minder koeien nodig, die bovendien niet hoeven te worden gedood. Ook het milieu is gebaat bij kweekvlees, omdat kweekvleesproductie minder intensieve en vervuilende veeteelt behoeft. En het belangrijkste: de kweektechniek biedt een mogelijke oplossing voor het wereldvoedseltekort.

Van 6 februari tot en met 1 november 2015 vindt in Museum Boerhaave (Lange Sint Agnietenstraat 10, Leiden) de tentoonstelling FOODTOPIA plaats, aanleiding voor de samen met het museum georganiseerde lezingenreeks met dezelfde titel.

Gastconservator van de tentoonstelling is Louise O. Fresco, topwetenschapper en voedingsdeskundige. Haar persoonlijke selectie van tien meest spraakmakende voedselinnovaties voor de toekomst wordt in de expositie vertoond.

Voedsel is veel meer dan brandstof voor ons lichaam. Voeding gaat over technologie, gedrag, gezondheid, ethiek, milieu, cultuur en geschiedenis – over onszelf.

De rol van eten in ons leven verandert steeds. Voedselschaarste heeft in Nederland plaats gemaakt voor een overvloed en diversiteit aan voedingsmiddelen. Wereldwijd zal met de huidige trends en eetgewoonten 60 procent meer voedsel nodig zijn in 2050. Tentoonstelling FOODTOPIA, vanaf 6 februari te zien in Museum Boerhaave, maakt het alomvattende

Lezingen op woensdagmiddagen 11, 18 en 25 februari en 4, 11 en 18 maart 15.30 tot 16.45 uur Museum Boerhaave Lange Sint Agnietenstraat 10 Leiden

Een serie lezingen over voedselvernieuwingen Toen, nu en morgen

web rond het thema voedsel zichtbaar en trakteert de bezoeker op een bloemlezing uit een eeuw voedselinnovaties in Nederland.

In de bijbehorende lezingenreeks, een samenwerking van Studium Generale en Museum Boerhaave, belichten zes experts op het gebied van voeding, levensmiddelentechnologie, milieu, ethiek en cultuurgeschiedenis verschillende aspecten van het thema.

Toegang met een geldig entreebewijs voor het museum.
Iedereen welkom.
Wel aanmelden via de website!
Meer informatie:
www.studiumgenerale.leidenuniv.nl

11|02 - 18|03 · 2015

WO | 11 | 02 Een alternatieve manier om vlees te maken

**Prof.dr. Mark Post, hoogleraar
Fysiologie, Universiteit van
Maastricht**

De huidige productie van vlees door middel van veeteelt zal niet voldoen aan de wereldwijd toenemende vraag, is enorm milieubelastend en ethisch dubieus. Met technieken vanuit de

medische wereld is het mogelijk om vlees te kweken uit stamcellen. De hamburger in Museum Boerhaave is daar een van de eerste prototypes van. De vier voorwaarden voor uiteindelijk succes van kweekvlees zijn de mogelijkheid voor efficiënte productie,

**De huidige productie van
vlees zal niet voldoen
aan de toenemende vraag**

duurzaamheid, gelijkenis met traditioneel vlees en consumentenacceptatie. Met voldoende inspanning kunnen we hier in de komende jaren aan voldoen

zodat kweekvlees een consumentenproduct wordt dat onze behoefte aan vlees bevredigt zonder de nadelige gevolgen van intensieve veeteelt.

WO | 18 | 02 Het voedsellabyrint

**Prof.dr.ir. Jaap Seidell, hoogleraar
Voeding en Gezondheid,
Vrije Universiteit Amsterdam**

Er is te veel tegenstrijdige informatie over gezond worden en blijven. Uit onderzoek naar waarom mensen ziek en/of dik worden blijkt dat chronische stress, een ongezond voedselaanbod, gebrek aan kennis en vaardigheden en armoede belangrijke oorzaken zijn van ongezond eetgedrag, maar een samenhangende visie op een oplossing ontbreekt. De uitweg uit het voedsellabyrint moet nog gevonden worden.

WO | 25 | 02 Onze haat-liefdeverhouding met vlees

Hoe moet het verder?

**Prof.dr. Cor van der Weele, bijzonder
hoogleraar humanistische wijs-
begeerte, Wageningen UR**

De problemen rond vlees stapelen zich op, en veel mensen die op het oog tevreden vleeseters zijn kampen onder het oppervlak met ambivalenties. Dat leidt vaak niet direct tot andere consumptie. Maar als we ons afvragen welke toekomstige opties aantrekkelijk genoeg zouden kunnen zijn, doen we er toch

goed aan die ondergrondse spanningen serieus te nemen. Vallen er veelbelovende wegen te schetsen naar een toekomst waarin we veel minder vlees eten? En kan kweekvlees daar een rol bij spelen?

De problemen rond vlees stapelen zich op

WO | 04 | 03 Duurzame voeding

Prof. dr. L. Reijnders, emeritus hoogleraar milieukunde, Universiteit van Amsterdam

Gezien de omvang van de verwachte wereldbevolking behoort een duurzame voeding deze eeuw niet tot de mogelijkheden, wel is het mogelijk de voeding duurzamer te maken. De voedselproductie kan bijvoorbeeld duurzamer worden door precisietoediening van voedingsstoffen voor de gewassen (nutriënten), minder grondbewerking, meer gewasrotatie en

meer druppelirrigatie. Verandering van voedingsgewoonten in de richting van een meer vegetarische voeding, meer met de seizoenen mee-eten en meer voedsel uit de regio helpt ook. Het efficiënt terugbrengen van schone door de mens uitgescheiden en afgedankte nutriënten naar de landbouw is een belangrijk sluitstuk van een duurzamere voeding.

WO | 11 | 03 Eetcultuur en identiteitsconstructie

De uitvinding van de Belgische keuken

Prof.dr. Peter Scholliers, hoogleraar
Contemporaine geschiedenis,
Vrije Universiteit Brussel

Voeding en (samen) eten smeden hechte banden (zegt de theorie): hoe hecht? Kan de eetcultuur van een stad,

streek of land zorgen voor een sterk gevoel van stedelijke, regionale of nationale identiteit? Wie construeert die identiteiten? Na een theoretische inleiding wordt gepeild naar de band

**Kan eetcultuur zorgen
voor een gevoel van
nationale identiteit?**

tussen eten en identiteitsconstructie in de 19e en 20e eeuw. De uitvinding van de Belgische keuken rond 1900 is daarbij een boeiend studieobject en zal de focus vormen van deze lezing.

22

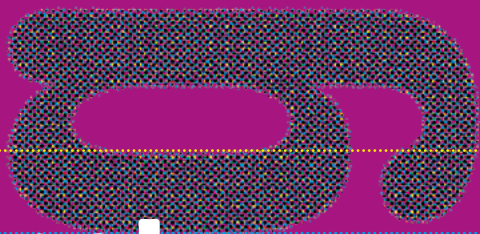
WO | 18 | 03

Technologie tegen voedselschaarste

**Prof.dr. Remko Boom, hoogleraar
levensmiddelenproceskunde,
Wageningen UR**

Voedselschaarste zal een van de grote problemen van de toekomst zijn. De methoden van vroeger en het eten van minder vlees zullen niet voldoende zijn om schaarste te voorkomen en met behulp van gentechnologie verkregen hoogproductieve gewassen kunnen de grond uitputten. Maar we kunnen ook slimme technologieën gebruiken, die niet eens water of chemicaliën – en nauwelijks energie – nodig hebben. Deze methoden leveren ingrediënten die meer vezels en micronutriënten bevatten. Zo kan technologie ons helpen in de strijd tegen schaarste en in ons streven naar een betere gezondheid.

Hutspot

Hutspot SG: mix of the season, this time consisting of two all-English evenings.

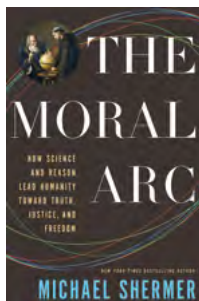
**Donna Carroll:
The time of our lives**

A brief history of the calendar and time keeping

Hutspot

**Michael Shermer:
The Moral Arc**

How Science Leads Humanity Toward Truth, Justice, and Freedom

02|03 - 19|03 • 2015

The time of our lives

A brief history of the calendar and time keeping

**Dr. Donna Carroll, Lecturer of Physics,
Maastricht University**

These days our lives are driven by deadlines, schedules and timetables. You have monthly rent payments, annual interest rates, academic- and tax-years, summer holidays, early

morning alarms and reminders to be somewhere, at a certain time to celebrate a special occasion. How many times a day do you check your calendar to see where you need to be, or look at your clock so you can leave in time for your next appointment? Do you ever have the time to stop and wonder where these ideas of time came from? Who's

to blame for the way in which our lives have become completely dictated by the time and the calendar? Why must everything be so rigid and structured? Time and its many divisions (hours, days, weeks, months, years) have completely shaped our lives and yet it's rare that we take the time to think about where these concepts arise from. The calendar as we know it is inextricably linked to the mechanics of our solar system, and the way in which we describe our periods of time has arisen from ancient speculation in astronomy, mathematics and religion.

Find out how these ideas developed in this talk, where Donna will provide a brief history of our calendar and an

**Do you ever have the time to
stop and wonder where
our ideas of time came from?**

introduction to time measurement from ancient sundials to modern atomic clocks. This is a fascinating field where astronomy, astrology, mathematics, politics, agriculture, superstition and religion come together.

7.30 to 9.45 pm
(including a short break)

Room 011
Lipsius Building
Cleveringaplaats 1
Leiden

Entrance is free.
No advance registration required.
Open to all.

THU | 19 | 03
The Moral Arc

How Science Leads Humanity Toward Truth, Justice, and Freedom

Dr. Michael Shermer, Publisher of Skeptic magazine, monthly columnist for Scientific American, regular contributor to Time.com, Presidential Fellow at Chapman University, and author of twelve books, the latest of which is *The Moral Arc*

We are living in the most moral period of our species' history. Ever since the Age of Reason and the Enlightenment thinkers consciously applied the methods of science to solve social and

moral problems. The experimental methods and analytical reasoning of science created the modern world of liberal democracies, civil rights and civil liberties, equal justice under the law, open political and economic borders, free minds and free markets, and prosperity. More people in more places have greater rights, freedoms, liberties, literacy, education, and prosperity – the likes of which no human society in history has ever enjoyed. In this provocative and compelling talk – that includes brief histories of freedom rights, women's rights, gay rights, and animal rights, along with considerations of the nature of evil and moral regress

**Scientific ways of thinking
..... move us ever closer to a
more just world**

– Shermer explains how abstract reasoning, rationality, empiricism, skepticism – scientific ways of thinking – have profoundly changed the way we perceive morality and, indeed, move us ever closer to a more just world.

After the talk, Dr. Shermer will sign your books and book plates.

7.30 to 9.00 pm

Large Auditorium

Academy Building

Rapenburg 73

Leiden

Entrance is free. Open to all.

Please register in advance at

www.studiumgenerale.leidenuniv.nl

Donaties

Studium Generale van de Universiteit Leiden is de grootste aanbieder van wetenschappelijke publieksprogramma's in Leiden en omstreken. De organisatie vervult hierdoor een belangrijke maatschappelijke rol in de regio.

Wilt u het werk van Studium Generale steunen, dan kunt u een donatie overmaken op bankrekening IBAN NL45 RABO 0161041264 t.n.v. Beheerstichting Fondsen UL o.v.v. 'Studium Generale'.

Wilt u meer weten over het ondersteunen van het programma van Studium Generale, neem dan contact met ons op – we staan u graag te woord!

Colofon

Dit programmaboekje is een uitgave van Studium Generale van de Universiteit Leiden en verschijnt vier keer per jaar. Het boekje wordt gratis uitgegeven en ligt verspreid over een groot aantal adressen in Leiden.

Daarnaast kunnen geïnteresseerden zich aanmelden voor de digitale weekagenda – via studiumgenerale@sea.leidenuniv.nl. Deze agenda wordt wekelijks verstuurd en geeft een overzicht van de activiteiten die Studium Generale Leiden die week organiseert.

Oplage: 3250 stuks

Ontwerp: Frits Deys

Drukwerk: Drukkerij Nautilus, Leiden

Partners

Leiden University College The Hague

Universiteit
Leiden

Museum Boerhaave

Podium 071

POO
DI7
UMI

